

NÁDASDY ÁDÁM: HORDTAM AZ IRHÁMAT MAGVETŐ, BUDAPEST, 2023

Szlukevényi
Katalin

„Vicc volt” – ez Nádasdy Ádám első félmondata az új kötetét, a *Hordtam az irhámam* nyitó szövegben. A két szó egy interjúkérdésre adott válasz kezdete, és a folytatás nagyon is komoly, alapos, tárgyyszerűsége törekvő elemzése a szerző családtörténetének, amely magába sűríti az Osztrák–Magyar Monarchia és utódállamai történelmének utóbbi másfél évszázadát. Ennek ellenére az elbeszélés során – amely egy elmegyógyintézetből világháborúkon át a vasfüggönyön túlra vezet – a riportalany végig megőrzi azt a könnyed, világos stílust, amely Nádasdy előadásait, verseit, prózáját, sőt műfordításait olyan szerethetővé teszi. Ez a közérthetőség szövegei varázsának egyik titka: elbűvölően követhető módon képes kifejezni a legnehezebb témákat is, mindegy, hogy a tárgy komplexitása, érzelmi súlya vagy – mint e családtörténetben – a kettő együtt okozza az elbeszélés nehézségeit. A derűs tónus semmiképp sem pusztá dekorációs eszköz, hanem a Petőfi által oly vágyott „szellem napvilága”, amely előzékenyen bevilágítja a beszélő által már felderített terepet, megmutatva az olvasónak, hogy a káosz felfoghatóvá és ezáltal otthonossá tehető, legalább azon a szűk területen, amelyre elmélyült figyelmet szánunk, legyen szó akár az életünk kereteit adó kisebb-nagyobb közösségek bonyolult történelmi kérdéseiről, akár a bölcsészettudomány különféle szakmai rejtelméről. Vagyis a humor sosem öncélú, mindig a megértést szolgálja, ahogy a könyvben megidézett talán egyetlen, a szó szoros értelmében vett viccről is kiderül a fejezet végén, hogy a sündisznó és a súrolókefe afféjéről szóló, közismert poén (162–163.) valójában az 1989-es rendszerváltás utáni évtized társadalmi visszasságaira reflektáló érvelés egyik retorikai tartópillére.

Ez a barátságosan oldott és mégis rendkívül precíz stílus érvényes nemcsak a könyvet nyitó interjúra – amely Várkonyi Benedek kérdései nyomán bontakozik ki –, hanem a kötet további, monologikus szövegeire is. A *Beszélgetések, írások, naplók 1994–2022* alcímű gyűjtemény darabjai a keletkezés idejét tekintve közel három évtizedet ölelnek fel, tárgyuk pedig a tizenkilencedik század második felétől napjainkig terjed. A rövid, egyes szám első személyben megfogalmazott memoártörödékek, tárcák, tanévzárókon mondott beszédek, kortörténetbe helyezett művészpórtrek, valamint rádiós és online napló-bejegyzések változatos műfajú, de meglepően

egységes hangnemű, többé-kevésbé a témák kronologikus rendje szerint sorakozó írásaiból a közép-kelet-európai régió közelmúltjának átfogó tablója rajzolódik ki, amely minket, magyar nyelvű olvasókat máig meghatároz, és ami ekképp mindannyiunkat foglalkoztat, akarva-akaratlanul.

A műfaj és tematika tekintetében heterogén anyag tehát remekül összeáll. Ebben Pintér József gyönyörű, a rajzot a fotóval, a művészi konstrukciót a dokumentummal, a jól azonosítható Szabadság hidat az elmosódó, univerzalizációt sugalló arcokkal kombináló borítóképe is segít. Egyetlen hiányérzetem, hogy örültem volna egy bibliográfiának, különösen, mivel a szerző a rövid utószóban megjegyzi, hogy a korábban folyóiratokban már megjelent és itt csokorba gyűjtött írások szinte mindegyikét átdolgozta (196.). A szemlátomást gondosan szerkesztett és tetszetősen tálalt kötet épp történeti dimenziójának fontossága miatt megérdemelte volna, hogy egy pontos hivatkozásjegyzékkel kiegészítve a jövő irodalomtörténeisei számára könnyen kezelhető forrás lehessen.

Az ő figyelmükre ugyanis lehet számítani, mivel Nádasdy méltán népszerű, a szó legnehezebb értelmében olvasmányos szerző. Nem egyszerűen jó író, hanem rutinos egyetemi előadó, színházon edzett műfordító és a tudományos ismeretterjesztés bölcsész berkeken túl is ismert zurnalisztája, aki mindig tudatában van a közönségének. Szórakoztatóan szakszerű, például amikor a *Kissé fáradt volt* anekdotikus Rejtő Jenő-elemzésében rámutat a „lefelé fokozás”-ként magyarázott *understatement* stilisztikai erejére (90.). Végig meggyőzően személyes. Az *Elbírja saját súlyát* vallomások híd-metáforája – mely szerint „minden hídszerkezet erejének, súlyának háromnegyede arra szolgál, hogy önmagát stabilizálja” (112.), ezért hát vigyázni kell „a könnyed, légi emberekkel, mert a saját súlyukat se tudják megtartani” (112.), nemhogy egy kapcsolatát – a pszichológiai reveláción túl azért is lett egyik kedvencem, mert hidászmetrnök lányaként szintén erősen kötődöm a hidakhoz gyerekkorom óta. Biztos vagyok azonban, hogy mire Nádasdy végigkalauzolja olvasóját az elmúlt százötven év számára fontos mozzanatainak gazdag tárlatán, a rengeteg hitelesen és érzékletesen megírt elem

között mindenki talál olyat, ami őt személyesen megérinti. Mindeközben viszont arra is ügyel a szerző, hogy jelenléte ne váljon nyomasztóvá. Ehhez számos területen impozáns tudását kellő arányban vegyíti lefegyverző öniróniával. A *Mint a félanaľfabéták* például úgy számol be dzsessz-zongoristaként szerzett tapasztalatairól, hogy mindjárt az első mondatban siet leszögezni: „Soha nem tanultam meg rendesen zongorázni” (92.), a zárás címbe idézett szavai pedig szintén elhessegetik a dicsekvésnek még a látszatát is. Nádasdyt olvasni tehát az elgondolkodtató társalgás öröméhez hasonlít leginkább: a személyes benoádás élménye, az olykor vitára ingerlően sarkos megfogalmazások – például a *Mire való a bölcsész?* egyes megállapításai – és a jó ritmusban, az implikált olvasó figyelmére tekintettel megírt-adagolt szövegtípusok sodra együtt olyan „szellemi pezsgés”-t (5.) eredményez, amelynek eredetét joggal firtatja Várkonyi Benedek mindjárt a könyv legelején.

A fent említett önirónia érzékelhető a könyv címében is. A *Hordtam az irhámát* kijelentés mélyén nyelvészhez méltóan talányos játék lapul. Alapja egy idióma, amely a *Magyar értelmező kéziszótár* szerint két alakban létezik: „elhordja az irháját”, illetve „hordd el az irhádát!”. Mint azt magyar neve, az állandósult szókapcsolat is jelzi, az idióma fő jellegzetessége, hogy nyelviileg rögzült: mindig ugyanabban a (pár) megszokott változatban használjuk, nem ragozható végig a teljes paradigma, nem igazíthatjuk bármely szövegekörnyezethez tetszésünk szerint. Nádasdy viszont pontosan ezt teszi: költői erővel tör ki a nyelv szabályrendszeréből, mozgósítva ezzel nemcsak a halott metafora, de az egész könyv, sőt a teljes eddigi életmű számos jelentésréte-

gét. Az utóbbit jól ismerők számára a mostani címlapon bizonyára átdereng jó pár korábbi Nádasdy-kötet címe: *A bőr és a napszakok* (1995) vagy *A vastagbőrű mimóza* (2015), amelyek kapcsán több kritikus is hangsúlyozta, mennyire fontos a szerző értelmezésében az egyén és a külvilág közti határvonalat, egyszersmind kapcsolatot jelentő kültakaró újra meg újra visszatérő motívuma.

Ehhez járul hozzá a friss kötet címe és tematikája közti bonyolult viszonyrendszer. Mint az a már említett szócikkben látható, az eredeti szókapcsolat következetesen csak második vagy harmadik személyben fordul elő, vagyis a köznyelvben mindig az egyszerre grammatikai és lévínási értelemben vett másikra vonatkozik. A szerző azonban magára ölti annak a szerepét, akit az idióma használója elkergetni kíván, vagy akinek riadt iszkolásáról viszolyogtatóan tréfás hangon beszámol. Ezzel a gesztussal az önéletrajzi összegzésként is olvasható műben kiemelt jelentőséget nyer a fenyegetettség és az üldözöttség atmoszférája, ami a lapokon lépten-nyomon tetten érhető az országhatárokon sokszor kényszerűségből átívelő K. und K. családtörténettől és az orosz megszállóktól a homoszexualitás körüli társadalmi feszültségeken át a Nyugat-Európához fűződő ellentmondásos viszonyulásig. Ráadásul az „el” igekötő hiánya a menekülés lehetetlenségére utal. Mintha a cím azt sejtetné, hogy ezen a tájon a fenyegetettség évtizedek óta állandósult lét- és tudatállapot, amelyből nincs kiút, amelyet csak viselni lehet, mint egy atavisztikus, ormóttan bundát, vagy elviselni az intellektus és az elfogadás derűjével, ahogy arra Nádasdy írásai lehetőséget kínálnak.

PILINSZKY JÁNOS WIENER PÁLNAK

MAGVETŐ, BUDAPEST, 2022

Bende József

Pilinszky nemcsak szerette felolvasni a verseit, hanem szívesen másolta le és ajándékozta oda a kéziratukat barátainak, olykor ismeretlen tisztelőinek. Ezeket a jórészt különálló lapokra írt kéziratokon kívül – melyek fontos adalékokkal szolgálnak egyes versek keletkezéstörténetére és szövegváltozataira vonatkozóan – fennmaradt néhány saját kezűleg összeállított, kifejezetten ajándéknak szánt kéziratos versfüzete is. Jelenleg négy ilyen füzetről tudunk, amelyek közül három már megjelent hasonló kiadásban.

Időrendben az első piarista gimnáziumi barátja, Takáts Vilmos és Hajdú Sára számára állította össze: „E könyvecskét írtam tulajdon kezemmel, egyetlen példányban, menyegzői ajándékkul, kilencszáznegyvenyolc húsvétján” – olvasható a füzet végén, az elején pedig a „Sárinak és Vilmosnak” szóló ajánlás dátuma 1948. március 28. A negyvenkét lapos füzetben található tizenkilenc vers válogatás az első, *Trapéz és korlát* (1946) című kötetéből, illetve az utána született verseiből, amelyek kötetben majd csak a *Harmadnaponban* (1959) jelennek meg (a füzet harmadik kiadása 1996-ban látott napvilágot a Kortárs Kiadónál, Hafner Zoltán gondozásában és utószavával). Az általunk ismert második, dátátlanul kéziratot versfüzetet Márkus Annának, későbbi feleségének készítette 1953-ban: „Ez a füzet két kész, és egy induló kötetemből válogatott verseket tartalmaz. Egyetlen példányban, Márkus Anna számára írtam le őket, elemistakorombeli díjnyertes betűkkel” – olvasható a tizennégy verset (közülük például a Márkus Annának szóló dedikációval ellátott *Apokrifot*) tartalmazó, harminchat lapos füzet utolsó oldalán. (A „két kész kötetem” arra utal, hogy 1948 végére összeállította a második, kiadásra szánt verseskötetét, amelynek gépiratát támogatás reményében elküldte Basch Lórántnak, a Baumgarten Alapítvány gazdasági kurátorának, ám a politikai, illetve kultúrpolitikai változások miatt már nem jelenhetett meg – ennek anyaga is majd csak évekkel később, a *Harmadnaponban* lát napvilágot.) A nem pusztán filológiai szempontból fontos füzet faksimile kiadása 2001-ben jelent meg a Nap Kiadó gondozásában, Domokos Mátyás szerkesztésében és utószavával. Szintén az ötvenes évek első felében született egy másik kéziratot versfüzete is, amely jelenleg magántulajdonban van és nem hozzáférhető. A negyedik, általunk ismert versfüzetet pedig már a hetvenes években ajándékozta Wiener Pálnak, aki 2021 decemberében hunyt el Párizsban – ezt jelentette

meg hasonló kiadásban a Magvető, függelékében Kovács Péter és Gát János Wiener Párról, illetve Pilinszkyhez fűződő barátságáról megemlékező írásával.

Wiener Pál 1935-ben született Debrecenben. Félárvaként 1947 és 1949 között a Sztehló Gábor vezette gyermekintézet, a Gaudiopolis lakója volt. Felsőfokú tanulmányait a Gyógypedagógiai Főiskolán kezdte meg, ám az 1956-os forradalmat követően elhagyta Magyarországot. Előbb Svájcba ment, majd Párizsba költözött, ahol pszichológiai és orvosi tanulmányokat folytatott. 1966-tól pszichiáterként dolgozott. Részt vett az 1968-as párizsi eseményekben, s élete végéig szoros kapcsolatot ápolt a francia és a magyar művészársadalom számos tagjával, de például az amerikai Robert Wilson színtársulatával is, amelyben egy ideig maga is játszott Párizsban. Pilinszkyvel 1971-ben ismerkedtek meg a költő akkori szerelme, Jutta Scherrer révén – igaz, 1947-ben egyszer már találkoztak Pilinszky felolvasásán a pesti bölcsészkaron; lásd erről Wiener Pál visszaemlékezéseit, például az *In memoriam Pilinszky* című kötetben (szerk. Bogyay Katalin. Officina Nova, Budapest, 1991, 119–123.) –, s a költő haláláig meghitt barátságban voltak, olyannyira, hogy ha utóbbi Párizsban tartózkodva valamiért nem Jutta Scherrernél lakott, illetve 1975 végén bekövetkezett szakításuk után mindig nála szállt meg.

Pilinszky 1974-ben is hosszabb időt, az év első öt hónapját a francia fővárosban töltötte. A *Végkifejlet* című kötetének lezárt anyagát ekkor már átadta a Szépirodalmi Kiadónak, amely 1974 könyvhetén jelent meg. Párizsi hónapjai jórészt olvasással teltek (például Handkét és Bernhardt olvasott németül), emellett cikkeket írt az *Új Embernek*, de verseket, mint az levelezéséből is kitűnik, ekkoriban szinte egyáltalán nem, inkább csak töredékeket, és különféle (jórészt színdarab-, verses mese- és prózaírói) tervei voltak. Majd a hazatérése után, júniustól kezd újra verseket írni, illetve közlésre küldeni folyóiratoknak. Ebben a mintegy átmeneti időszakban – régóta készülő angol nyelvű kötetei tartalmának alakulását is látva, azokba lefordítandó verseket javasolva – egyre jobban foglalkoztatta egy válogatott kötet összeállítása (hagyatékában már 1973-ból fennmaradt egy hetven verscímet tartalmazó

„hanglemezes válogatott versek kötet” terve, lásd: MTA KIK Kt. Ms 5935/4. f. 22–23). Ezzel kapcsolatban a Szépirodalmi Kiadó igazgatójának, Illés Endrének és a kiadónál megjelenő könyvei állandó szerkesztőjének, Domokos Mátyásnak is írt; utóbbinak 1974. április 30-én a következőket: „tökéletesen világos előttem: mennyire fontos egy válogatott kötet! Ez a fonál, amely eligazít az összes versek labirintusában, az egyetlen valódi – anyagszerű – ars poetica.” (A levélhez csatolta egy új, négysoros versét is, az Illés Endrének ajánlott *Őnarckép* 1974 címűt; lásd: *Pilinszky János összegyűjtött levelei*. Szerk. Hafner Zoltán. Osiris, Budapest, 1997, 355.) A *Válogatott művei* azonban csak évekkel később, 1978-ban jelent meg a Magvető és a Szépirodalmi közös kiadásában.

Talán a válogatott kötet terve is közrejátszott abban, bár nyilvánvalóan elsősorban baráti gesztusnak kell tekintenünk, hogy 1974 tavaszán ajándékként összeállított egy kézírásos versfüzetet Wiener Pál számára. Nem kereskedelmi forgalomban kapható füzetbe másolta le neki negyvennégy versét, hanem hetven különálló lapot félbehajtva, azokat összesen hét, egymást követő kötegbe rendezve készített egy füzetet. Az elején olvasható, 1974. április 6-i keltezésű ajánlás így hangzik: „A jelen kis kötetet Wiener Pál barátom számára állítottam össze válogatott verseimből. Készült egyetlen kézírásos példányban, a Czukor-uccai elemi iskola első osztályában elsajátított betűkkel. / Szeretettel: Pilinszky Jancsi”. A végére pedig még tartalomjegyzéket is készített, így téve teljessé a „kis kötetet”, amelynek éppen csak címet nem adott.

A negyvennégy vers Pilinszky teljes addig életművét lefedi, tehát a *Trapéz és korlától* egészen a *Végkifejlet* című kötetéig válogatott a füzetbe verseket. A legelső kötetéből mindössze egy, a címadó olvasható benne, illetve még a *Harbach 1944* is (amelyet első kötetéből később áttemelt a második, *Harmadnapon* című kötete „Egy KZ-láger falára” ciklusába). A számos kritikusa és olvasója szerint a teljes életműve csúcspontját jelentő *Harmadnapon*ból ez utóbbi, tehát a *Harbach 1944* című mellett szerepel még: *Panasz*, *Impromptu*, *Mire megjössz*, *Aranykori töredék*, *A szerelem sivataga*, *Jelenékek VIII. 7.*, *Apokrif*, *Négysoros*, *Agonia christiana*, *Félmúlt*. A *Nagyvárosi ikonok*ból összesen kilenc verse szerepel, köztük a címadón kívül például az *Utószó* és az *Introitusz* mellett a *KZ-oratóriumból* önálló versnek kiemelt „mesebetét”, a *Fabula* (amely először 1964-ben, a *Mai magyar költők* című antológiában

jelent meg önállóan, külön címmel ellátva). A költészetében új korszakot nyitó *Szálkák*ból tizenegy (például *Juttának*, *Bűn és bűnhődés*, *Vesztőhely télen*), a *Végkifejlet*ből pedig tizenkettő (például *In memoriam F. M. Dosztojevskij*, *Sztavrogin elköszön*, *Zsolozsma*, *Sztavrogin visszatér*) verset válogatott be a füzetbe.

Eltekintve a *Trapéz és korlától*, láthatóan arányosan válogatott addigi kötetéből, illetve a hasonló jellegű, egy korábbi naplófeljegyzésében olvasható terminológiáját kölcsönvéve: a „félálomszerű rögtönzések”, a „statikus”, a „dinamikus” és a „szenteciózus” versek közül – ez is magyarázhatja néhány emblematisus versének, így például a *Szálkák* anyagából a *Mélypont ünnepe*, az *Intelem* vagy az *Egyenes labirintus*, vagy éppen a *Harmadnapon* kötet címadó versének a hiányát. Válogatása ezekkel az indokoltan tűnő hiányokkal együtt is reprezentatív módon mutatja be a költészetet, annak belső elmozdulásait és korszakait, s egyetlen olyan verse sem szerepel benne, amelynek a kiválasztása a füzetbe meglepő lenne (s jöllehet az jóval nagyobb terjedelmű, azért említsük meg, hogy az itt szereplő verseit az 1978-as *Válogatott művei* című kötetébe is kivétel nélkül beválogatta). A versek sorrendje nem követi a korábbi kötetbeli sorrendjüket, tehát tudatosan megkomponált összeállításról van szó – például a *Végkifejlet* utolsó három, itt szintén szereplő versének a sorrendjét is felcserélte, és a *Sztavrogin visszatér* helyére kötetzáró versnek, tehát hangsúlyos pozícióba a *Trónfosztás* került.

A füzet szövegvariánsokat ugyan nem tartalmaz, de – akárcsak a fentebb felsorolt többi kézíratos, válogatott verseit tartalmazó füzet esetében – sokatmondó, hogy egy adott pillanatban, jelen esetben 1974 tavaszán, a *Végkifejlet* lezárása után és az utolsó, a *Kráter* című kötete új verseinek születése előtt hogyan látta addigi költői pályafutását, hogy mely verseit tartotta fontosnak kiemelni – nyilván a megajándékozott személyét is figyelembe véve – ebbe a viszonylag szűk terjedelmű és bár alkalmi jellegű, mégis dokumentumértékű válogatásba „az összes versek labirintusából”. A füzet rendkívül tetszetős kivitelezésű hasonmás kiadása pedig valódi kuriózum a költészetet szeretők számára, s Kovács Péter és Gát János írásaival kiegészülve méltó tisztelgés is Wiener Pál emléke előtt, aki a költő barátjaként önzetlen segítője és támasza volt franciaországi útjai során – s nemcsak neki, hanem sokaknak, akik megfordultak párizsi otthonában.

VIGILIA
LXXXVIII. ÉVFOLYAM
2023 szeptember

SOMMAIRE

Andrew Louth: La théologie orthodoxe moderne

LA VIE CONTEMPLATIVE

László Varga: Contemplation et croissance dans le silence **Péter Mustó SJ:** Ce que la foi donne à l'homme **Zakariás Hidas OSBobl:** Thomas Keating et la dimension contemplative de l'Évangile **Gergely András Nacsinák:** Formes de prière dans le christianisme orthodoxe **Martin Laird OSA:** Le retour de la contemplation dans la théologie **D. Ignác Tamás OSB:** Erik Varden – un frère devant les frères **Erik Varden OCSO:** Enseignement sur les murmures **Alois Löser:** L'unité des chrétiens peut-elle être réalisée? Entretien avec **Raniero Cantalamessa**

INHALT

Andrew Louth: Die moderne orthodoxe Theologie

DAS KONTEMPLATIVE LEBEN

László Varga: Kontemplation und Wachstum in der Stille **Péter Mustó SJ:** Was gibt uns der Glaube? **Zakariás Hidas OSBobl:** Thomas Keating und die kontemplative Dimension des Evangeliums **Gergely András Nacsinák:** Gesichter des Betens in der Orthodoxie **Martin Laird OSA:** Die Wiederkehr der Kontemplation in die Theologie **D. Ignác Tamás OSB:** Erik Varden – ein Bruder und seine Brüder **Erik Varden OCSO:** Unterweisung eines Abtes über die Nörgelei **Alois Löser:** Wie können wir die Einheit der Christen erreichen? Gespräch mit **Raniero Cantalamessa**

CONTENTS

Andrew Louth: Modern Orthodox Theology

CONTEMPLATIVE LIFE

László Varga: Contemplation and Growth in Stillness **Péter Mustó SJ:** What Do We Gain from Our Faith? **Zakariás Hidas OSBobl:** Thomas Keating and the Contemplative Dimension of the Gospel **Gergely András Nacsinák:** Forms of Prayer in the Orthodoxie **Martin Laird OSA:** The Return of Contemplation into Theology **D. Ignác Tamás OSB:** Erik Varden – a Brother in front of His Brothers **Erik Varden OCSO:** Teaching of an Abbot on Grumbling **Alois Löser:** Becoming Creators of Unity Interview with **Raniero Cantalamessa**

Főszerkesztő: **Görföl Tibor**
Felelős szerkesztő: **Puskás Attila**
Felelős kiadó: **Gájer László**
Főmunkatárs: **Lukács László**
Szerkesztők:
Bende József, Deák Viktória Hedvig, Lázár Kovács Ákos, Patsch Ferenc, Varga Szabolcs, Vörös István
Szerkesztőbizottság:
Bábel Balázs, Heidl György, Hidas Zoltán, Horkay Hörcher Ferenc, Máté-Tóth András, Molnár Antal, Thomka Beáta
Kiadóhivatali titkár: **Fazakas Annamária**
Honlap: **Somfai Boglárka**
Betűtípus: **BROTHER 1816, FreightMicro & Sans**
Lapterv és tipográfia: **Jmtypography**
Tördelés: **Németh Ilona**
Kivitelezés: **VIRTUOZ Kiadó és Nyomdaipari Kft.**
Indexszám: 25 921 HU ISSN 0042-6024
Szerkesztőség és Kiadóhivatal: 1052 Budapest, Piarista köz. 1. Telefon: 317-7246; 486-4443.
Postacím: 1364 Budapest, Pf. 48. Internet cím: <http://www.vigilia.hu>; E-mail cím: vigilia@vigilia.hu.
Előfizetés, egyházi és templomi árusítás:
Vigilia Kiadóhivatala. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Hírlap Újletág, a Magyar Lapterjesztő Zrt. és alternatív terjesztők.
A Magyar Posta Zrt. postacíme: 1900 Budapest. Előfizetésben megrendelhető az ország bármelyik postáján, a hírlapot kézbesítőknél, posta.hu webshop-ban (eshop.posta.hu/storefront), e-mailen a hirlapelofigetes@posta.hu címen, telefonon +36 1767 8262 számon, levélben a Magyar Posta Zrt. 1900 Budapest címen. Külföldre és külföldön előfizethető a Magyar Posta Zrt. fenti elérhetőségein.
A Vigilia számlaszáma: OTP Bank Zrt: 11707024-20373432-00000000.
Előfizetési díj: egy évre 10.800Ft, fél évre 5.400Ft, negyed évre 2.700Ft. Előfizethető külföldön a KKV-nál (H-1389 Budapest, POB 149.).
Ára: EU országok: 10.800Ft/év + postaköltség, tengerentúli országok: 112\$, illetve ennek megfelelő más pénznem/év.
Szerkesztőségi fogadóóra:
kedd, csütörtök 10–14 óra
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

SZEMLE

KÖVETKEZŐ SZÁMAINKBÓL

LXXXVIII. ÉVFOLYAM

Szlukovényi Katalin:
Nádasszy Ádám – HORDTAM AZ IRHÁMAT

AZ ATEIZMUSRÓL MÁSKÉPPEN
A KERESZTÉNYSÉG A BALKÁNON

2023 *szepember*

Bende József:
PILINSZKY JÁNOS WIENER PÁLNAK

Baldás Katalin, Bernáth László, Decski Sarolta, Kriszémét Fülöp, Szilágyi Csaba, Paul Tillich, Urbán József és Vörös István tanulmánya

Acsai Roland, Falcsik Mari, Filip Tamás, Halmai Tamás, Juhász Anikó, Mohai V. Lajos, Oláh András, Szalagy Csilla és Takács Nándor írása

ISBN 977 004 260 200 5 23009 1200F+

Nemzeti Kulturális Alap

MINISZTERELNÖKSÉG